

Kommunikáció tantárgy (Magyar nyelv és irodalom)

A tantárgy legfontosabb célja, hogy fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása, a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeknak megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni. További feladatok: a beszédmegértést és a beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére; folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét; fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját; elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásaira, a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértesse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulókat a párbeszédekben és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni őket a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

Kommunikáció tantárgy
1. osztály

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységek-hez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az önismeretet és a társas kultúra fejlesztését a tanuló saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és a tanuló kommunikációjának megalapozásával segíti.

A családi életre nevelést a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	
Fejlesztési feladat		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
– Száját csücsöríteni fúvásban. – Erős levegőfúvás rövid		<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. – Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok.

ideig. – Megnevezett tárgyat megfogni, letenni. – Figyelmét rövid ideig fenntartani. – Megérteni a gesztusok jelentését. – Figyelmét 5 percig a tanár mozgásaira összpontosítani. - Hangokat eszközökhöz rendelni.	– Hallási figyelem fejlesztése. – Hangejtés – magánhangzók ejtése. – Szájállások utánzása. – Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. – Tárgyak megnevezése utánmondással. – Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). – Tárgyak megnevezése, egyeztetése. – Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. – Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. – Egyszerű képolvasás. <i>Fejlesztési tevékenység</i> Gesztusok szóbeli megnevezése, együttes alkalmazása. Kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus létesítése. Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés. Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése. Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája. Zörejek, hangok felismerése. Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén. Hívóképek alapján hangutánzások. Tárgy–kép-egyeztetés rámutatás, megnevezés alapján. Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Versek mondása közösen. Mi hiányzik? Mi változott? Memóriajáték. Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).,
Fogalmak	A közvetlen környezet tárgyait megnevezése (passzív szókincs). Gyertya, láng, hangos – halk, bent, <i>belül</i>, fent, lent, kívül

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	óraszám: 24 óra
---------	----------------------------------	-----------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése.
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
– Elsajátítani és betartani a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét. – Elsajátítani a képekkel végzendő tevékenységeket. – Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső). – Ismerni teljes nevét, tanárát, társait néven nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. – Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. – Szituációhoz kötni apját, anyját, testvéreit. – Kerülni az erőszakot. Fegyelmezetten viselkedni az iskolán kívüli programokon is.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Társadalmi érintkezés. – A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. – Irányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal. – Mozdulatok szabályozása adott jelre. – Testkontaktus a félelem oldására. – Kéz gesztusjelei. – Fej gesztusjelei. – Kép mint szimbólum. – Vizuális jelzések, utasítások, képek. – Iskolai környezet. – Saját név. Társak neve. Nevelő neve. – Saját jel. Társak jele. – Köszönési formák. – Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). – Érzelmi megnyilvánulások. – A környezet hangjainak felismerése, reakció. – Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. – Testvérek. Nagyszülők. – Egymás megismerése. – A megköszönés gyakorlása. – Konfliktuskerülő viselkedés. – Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. – Az utcai közlekedés során a közösen elfogadott szabályok betartása. <i>Fejlesztési tevékenység</i> Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörítés, köszönés, bemutatkozás. Gesztusok felismerése képekről. Öröm, sírás Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás. Gyere ide! Nem szabad! Pszt! Nono! Nem! Tessék. Gyere az ölembe! Fejrázás, bólogatás. Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása. Köszönés különböző formáinak gyakorlása. Fényképen megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit. Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása. Bizalom-játék.

	Köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása (szerepjáték). Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése. Képolvasás, képkirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb. Napirend, fontosabb állandó események jelzése. A tanulás során használatos képek alkalmazása, használatuk módja (válogatás, rendszerezés). Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben. Kép mint jelzés. Kép és idő. Kép mint információs eszköz.
Fogalmak	Bemutakozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, <i>üdvözlés</i>, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek, én, <i>enyém</i>, várj, <i>majd</i>, <i>nemsokára</i>, <i>választás</i>, tessék, kérem. Sorakozó!

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink	óraszám:20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
– A mosdói higiéniát betartani. – Tisztálkodási szokásait konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. – Egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. – Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, megoldani. – Saját holmiját felismerni. – Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. – Önállóan fel- és levenni felsőruháit. – Eligazodni a jelek és fogások között segítséggel. – Ismerni az alapvető	Fejlesztési ismeretek Testünk – Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). – Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. – Téri tájékozódás. – Kézmosás. Zsebkendő- és WC-használat gyakorlása. – Tisztálkodás, fésülködés segítséggel. Öltözködés – Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. – Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. – Saját ruhadarab felismerése segítséggel. – Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése. Étkezés – Néhány étel felismerése, megnevezése	

higiénés étkezési szokásokat.	segítséggel. – Alapízék megismerése, megnevezése, édes, sós, - Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. Fejlesztési tevékenység Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve a tanuló mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira. Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. Jobb-bal oldala differenciálása segítséggel. A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel). Öltözködés, vetkőzés gyakorlása. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet segítséggel. Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye. Kabát, sapka, sál önálló felvétele. Ruhadarabokon gomb, cipzár, felismerése. Gombolás gyakorlása. A reggeli ételek megnevezése, azonosítása. Szívó-rágó gyakorlatok. Terítéshez használt eszközök elhelyezése. Játék közben babája etetése. Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása. Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése. Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése. Ételek csoportosítása játékos formában. Étel-evőeszköz egymáshoz rendelése. Édességek, levesek, főzelékek megnevezése
Fogalmak	Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.

Témakör	4. Tájékozódás térben	óraszám: 19 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
– Nevére reagálni. – Jelét mondani (ha képes rá). – Felismerni személyes tárgyait. – Használt jeleket a	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Iskola</i> – Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel. – Az iskola helyiségei, az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak,	

tanulótársakhoz rendelni. Tanárát nevén szólítani. – Segítséggel tárgyakat hozni, vinni, igazítani, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni. – Tájékozódni az iskola helyiségei között. Köszönni. – Megfelelően viselkedni az utcán. – Ismerni a lámpa jelzéseit.	játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. <i>Lakás</i> – A konyha, szoba berendezési tárgyai. – Használati tárgyak felismerése, megnevezése. – Tárgyak helye a lakásban. – Tárgy – kép egyeztetése. <i>Utca, közlekedés</i> – Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. – Az utca részei: járda, úttest. – A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. – Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel – Utazás járművel. <i>Vásárlás</i> – Kirakatok nézegetése. Piac <i>Fejlesztési tevékenység</i> Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, illetve a megnevezés alapján azok megmutatása. A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése. Cselekvések helyiségekhez rendelése. Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás. Az ajtókat nyitja, csukja. Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, vagy gesztusokkal történő megmutatása. Séta alkalmával a tanuló megnevezi, megmutatja a villamost, autóbust, autót, kerékpárt. Hangutánzás. Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a tanuló a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó stb. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le. Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés. Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk. Piacon: nézelődés
--	--

Fogalmak	<i>Előttem – mögöttem, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, nagy-kicsi, indulás, megállás.</i>
-----------------	--

Témakör	5. Tájékozódás időben	óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
– A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. – A téli-nyári időjárási elemeket megkülönböztetni. – Képről felismerni két ellentétes évszakot. – Ruhái közül kiválasztani a télit és a nyárit.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. – Tanóra – óráközi szünet – csendes pihenő. – Időjárási jelenségek felismerése segítségével. <i>Fejlesztési tevékenység</i> Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás? Baba öltöztetése évszакnak megfelelően. Nap mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárási elemek felismerése.	
Fogalmak	Tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, reggel – este, nappal – éjszaka, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ős, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég.	

Témakör	6. Élőlények	óraszám: 19 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
- Környezetében lévő élőlényeket érdeklődéssel figyelni.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Növények</i> – Környezetünkben lévő virágok, növények.	

- Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. - Az állatok hangját utánozni rövid ciklizálással is. - Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során - A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni.	- Mese a növényekről. - A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. <i>Állatok</i> - Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. - Hangutánzó gyakorlatok. - Állatmesék. <i>Fejlesztési tevékenység</i> Gyümölcsök, zöldségek megnevezése. A virágok, növények tulajdonságait érzékelése, tapintása, szaglása. Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése. Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítségével. Mesében szereplő állatok kiválogatása. Szerepjátékok hangutánzással. Bábozás – állatfigurákkal
Fogalmak	Növények, virágok, szín (alapszínek), locsolás, <i>ültetés</i> , napfény, <i>növekedés</i> , elszárad, kibújik, édes, savanyú, finom, élő, háziállat, vadállat, <i>táplálkozás</i> , ól, istálló, <i>baromfiudvar</i> , széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	óraszám: 7.5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
– Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép.(vagy jelezni) – Kívánságait vagy kéréseit gesztusaival jelezni.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Üzletek – vásárlás</i> – Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. <i>Munkahelyek – foglalkozások</i> – A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői megfigyelése. <i>Fejlesztési tevékenység</i> Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Szaglás, tapintás, ízlelés.	

	Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldségessel.
Fogalmak	<i>Élelmiszer</i> , édesség, húsáru, kérés, megköszönés, , <i>ismerkedés</i> , köszöntés, <i>búcsúzás</i> , kérem, tessék, nem kérem,

Témakör	8. Ünnepek	óraszám: 7.5 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.	
– Szívesen és érdeklődéssel részt venni az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez. – Ismerni néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek műsoraiban.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Hagyományos ünnepek. – Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. – Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. – Családi ünnepek. – Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. <i>Fejlesztési tevékenység</i> Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok tanulása, előadása anyák napjára. Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel.	
Fogalmak	Névnap, <i>születésnap</i> , köszöntés- <i>gratuláció</i> , ajándék, kedvesség, öröm, édesség, köszönet, <i>ünnep</i> , zászló, ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép	

	A tanuló képes – az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására; – köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. Aktív szókincse legalább 10-20 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet). A tanuló képes
--	--

Tanulási eredmények az első évfolyam végén	– a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni; – együttműködéssel csoportosítani; – rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani; – együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni; – érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak; – felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat, – rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni; – érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra; – figyelemmel kísérni 5 perces foglalkozást, - bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.
--	---